

El caràcter esporàdic de la traducció de la literatura neogrega

by Joaquim Gestí

El caràcter esporàdic i fragmentari de la traducció de obres de la literatura neogrega en català durant més de vuitanta anys, ha sofert un veritable canvi en els darrers vint. El nombre de traduccions s'ha incrementat i, en certa manera, normalitzat.

Al llarg d'aquest període s'han traduït una vintena d'autors i més de trenta obres, gairebé dues traduccions l'any. Al mateix temps, s'ha produït una actualització d'aquesta literatura a casa nostra, tot incorporant-se noms importants i actuals, així com autors clàssics desconeguts o oblidats.

Hi ha dos factors determinants que expliquen aquesta represa i normalització. D'una banda, els estudis neogrecs als Països Catalans han avançat força els últims vint anys. Personalitats com ara Carles Miralles i, sobretot, Eudald Solà, professor de grec modern a la Universitat de Barcelona, han tingut en els seus deixebles la continuïtat que no van tenir els estudis neogrecs en temps de Rubió i Lluch i han conferit a aquesta disciplina categoria d'estudi independent, deslligada de la filiació secular a la filologia clàssica. D'altra banda, el departament de grec modern de l'Escola Oficial d'Idiomes de Barcelona també ha tingut molt a veure amb aquest rebrot de l'interès per la llengua i la cultura d'aquest país. Traductors com ara Montserrat Franquesa, Joaquim Gestí, Antoni Góngora, Joan Castellanos, Jaume Almirall o Cèsar Montoliu, per citar-ne uns quants, s'han format o han estat vinculats a aquest departament. Al País Valencià comptem també amb dos neohel·lenistes dignes d'esment que han traduït obres cabdals de la poesia i prosa neohel·lèniques; es tracta de Rubén Montañés i de Jesús Cabezas. L'empenta d'alguns d'aquests traductors els ha portat a crear recentment l'Associació Catalana de Neohel·lenistes amb l'objectiu de donar a conèixer de manera recíproca la literatura i la cultura grega i catalana.

Pel que fa a les condicions socials i ideològiques que condicionen la difusió d'una literatura estrangera minoritària, els darrers quinze anys les polítiques culturals i lingüístiques tant de la Generalitat de Catalunya com del Ministeri de Cultura Grec han afavorit la difusió d'obres gregues a casa nostra. Aquestes polítiques tenen com a objectiu donar a conèixer i revitalitzar les llengües respectives mitjançant incentius econòmics, tant per a la traducció com per a l'edició. Grècia potencia així la difusió de la seva literatura a altres països.

En el cas de Catalunya, on també s'han editat obres gràcies a la col·laboració del govern grec, s'han d'afegir els ajuts del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. A través de la Institució de les Lletres Catalanes s'ha reprès la política d'atorgar a la traducció un paper important en la normalització literària del país, potenciant el coneixement d'obres d'autors catalans fora de casa nostra i, alhora, de la literatura d'altres cultures, sovint les menys conegudes. En els darrers

dotze anys s'han atorgat més de deu ajuts a la traducció d'obres gregues, de les quals, almenys vuit ja han estat publicades. Aquesta doble via de recursos econòmics ha suposat una revifalla de les traduccions neogregues a Catalunya.